

ITEM No. 9231/56

SPECIAL ATTENTION: Political Advisor
Audience Analysis
Translation Pool
FEP.
Mr. Graveson /2 copies/

PRIORITY
MV
Sept 28
XIV/840

HUNGARY

EXILE /1200/
Refugees /1204 a/

AUDIENCE ANALYSIS INTERVIEW WITH A FEMALE FACTORY HAND.

SOURCE GRAZ: Factory hand, 21, who escaped in mid-May 1956. She expressed her own opinions.

DATE OF OBSERVATION: Until mid-May 1956.

ENGLISH SYNOPSIS: Source, who has no clear-cut political opinions, listened to RFE mainly because her exiled sister often sent messages through its broadcasts. She thinks the "Messages Home" are the best program, as they help people to maintain contact with their exiled relatives.

Although she heard of "Operation Focus," source was too scared of the possible unpleasant consequences to collect or read any leaflets. She believes that broadcasts are more effective than leaflets, which cannot be dropped in sufficiently large numbers throughout the country.

RFE broadcasts are allegedly jammed by a transmitter in FELSŐSZÖLNÖK.

Source is amazed that anyone living in the free West could wish to return to a captive country, even though she has seen newsreel pictures of redefectors.

At home, source read the newspapers "Sport" and "Vas-megye," ignored the domestic stations' political programs in favor of their musical broadcasts.

EVALUATION COMMENT: The FELSŐSZÖLNÖK jamming station is not listed in our files.

+ + +

/more/

Matild minden átlagnyelveltség nélküli fiatal leány, így saját véleménye, kritikája nem igen van, politikai, vagy gazdasági dolgokról.

I. Knowledge and Opinion of Western Broadcasts.

Matild az elmúlt évek folyamán a SZERT, VOAt s régebben MADRIDot is hallgatta. Utóbbi kettőt csak egész ritkán. Így például nem tud különbséget tenni a VOA 12-as és 3 órás adásai között, nem tűnt fel neki soha, hogy az egyik NEW YORK-i adás, a másik pedig Amerika Hangja Európából. Külön nincs megjegyezni valója a két adásról. A MADRID-i adásban MURÁTI Lilit kedvelte, "kit nagyon szeretnek otthon az emberek" ő maga sohasem látta, hisz az összeomlás előtt még túl fiatal volt ahhoz, hogy "Muráti filmek"-be járjon.

A SZERT "nagyon gyakran" hallgatták, hetente kétszer-háromszor is este. Ilyenkor is csak az üzenetek miatt, mert Matild nővére négy évvel ezelőtt nyugatra szökött s a SZERen keresztül többször üzent jeligével. Ezek az üzenetek kedvelték meg Matilddal a SZERT-t. Matild gyakran hallgatta a híreket is, lelkesedéssel beszél arról, hányszor hallott sikerről szökésekről szóló, izgalmas történeteket. BODA Bálint műsorát is szerette - részletekre, időpontokra - nem emlékszik.

A SZER főcéljának a biztatást, a remény ébrentartását tekinti. Ugy gondolja, az állandó tájékoztatással látja, hallja a magyar nép, hogy történik egy s más az elnyomott népek érdekében.

Nem tud olyasmit mondani, amit hallani szeretett volna és nem hallott a SZER műsorában, de hozzáteszi, hogy ilyesmin sohasem gondolkodott otthon.

Csoportos hallgatásról nem hallott senkitől, ő maga többnyire este nyolc és fél tíz óra között hallgatta SZERT, de mert erősen zavarták az adást, legtöbbször bosszankodva a túrhatalmen zavarás miatt, abbahagyta a hallgatást.

Megfigyelte, milyen rengeteg ember hallgathatja este, munka után az otthonában a SZERT-t, mert a gyárban nem egyszer beszélgettek a munkaszünetben bizalmasan egymással a világ eseményeiről s látszott, hogy mindegyik ugyanabból a forrásból értesült a dolgokról. Így például KOVÁCS Nóra és RÁB István esetéről, amiről pedig a hazai kommunista hírszolgálat hallgatott s hallgat mind a mai napig.

/more/

Matild szerint, minden biztatás ellenére nagyon kezdik az emberek elveszteni a reményt és a bizalmukat a Nyugatban, az utóbbi években az emberek már csak legyintenek, ha valami politikai eseményről van szó, "sok a 11 év, amióta várnak az emberek!"

A SZER hatásáról Matild így számol be: "Az üzenetek legfontosabbak, hisz minden póstai cenzura ellenére kapcsolatot, szinte hidat teremt a vasfüggöny felett. Továbbá a SZER "a hekusokat" is fékezi kegyetlenkedéseikben, mert tudják, hogy számontartják őket s egykor leszámolnak majd velük mindenért. "Végül az is a SZER eredménye, hogy az emberek élvezhetik es-ténként, amint a SZER valamelyik adása jól beolvas az elnyo-móknak olyasmit, amit ők otthon sajnos nem mondhatnak a kommu-nisták szemébe!"

Ellenállásról nem hallott Matild, de a néma ellenállást tapasztalta a MINDSZENTY-per idején, amikor egyszerre százan és százan kezdtek kis fehér kereszteteket hordani a gomblyukak-ban, Matild nővére is hordott ilyen, volt is valami kellemet-lensége belőle később, amire Matild már nem emlékszik.

Egyszer tapasztalta, hogy van földalatti mozgalom, vagy valamilyen szervezkedés Magyarországon, mert 1954 folya-mán letartóztatottak egy nőt SZENTGOTTHÁRDON, s amint kiderült, az volt az illető nő bűne, hogy figyelte a katonai és AVH-s kocsikat s feljegyezte rendszámaikat s leírásukat.

II. Reactions to Leaflet Operation.

Matild a "NEM"-ről nem tud. Röpcédulát egyet sem olva-sott, bár léggömböket igen gyakran látott az égen uszni s tud-ta, hogy azok hozzák a rölapokat.

"Mérges voltam nagyon, mikor az egyik társnóm a gyárban elővett a zsebéből egy rölapot s a kezembe adta - azonnal visszaadtam neki s jól megszidtam, hogy ilyen veszélybe ho-zott engem, hisz ha meglátták volna nálam a rölapot, most nem lennék azt hiszem Ausztriában, hanem egészen máshol!" Ez 1955 nyarán volt.

Matild szerint rölapot tartani olyan veszélyes, hogy jól meggondolja, aki talál, hogy felvegye-e elolvasni a föld-ről. Ennek ellenére azt gondolja, hogy sokan olvassák azért a cédulákat, mert sok ember nem fél.

III. Comparative Effects, Advantages and Disadvantages of Western Broadcasts and Leaflets.

A SZER legfőbb előnye, hogy aki hallgatja az el is

/more/

hiszi minden szavát s látja, hallhatja nap mint nap, hogy miket hazudik ugyanakkor apolitikai eseményekről a Kossuth-rádió.

Hátránya ugy az adásnak, mint a rölapoknak, hogy mindkettő igen veszélyes otthon. A két akció közül Matild csak a rádióadást tartja fontosnak, mert a rádió hallgatását sokkal nehezebb ellenőrizni s minden otthonba eljut, míg a röpcédulákra ez nem áll fenn.

IV. Regime Counter-Measures against Western Broadcasts and Leaflets.

Matild nem tudott megtorló intézkedésekről, "csak mondják az emberek, hogy vannak ilyenek..."

A gyári munkatársnői gyakran mesélték, akik a környező falvakból járnak be dolgozni, hogy a katonasággal szedetik össze többnyire a röpcédulák ezreit s hogy kidobolják gyakran a rendeletet, miszerint a rölapokat és ballonokat is be kell szolgáltatni a rendőrségen.

A gyárban volt röpgyűlés, ahol a párttitkár 1955 folyamán felolvasást tartott a röpcédulák erkölcsileg igen káros voltáról s hogy nem csak azért veszélyes, hanem azért is, mert a ballonokat gyakran robbanógázzal töltik meg s így fizikai károkat is okozhat.

"SZENTGOTTHÁRDTól 14 kilométerre FELSŐSZÖLNÖKön van állítólag egy zavaróállomás s ha azzal rákapcsolnak a SZER műsorára, akkor az olyan, mintha egy motort kapcsoltak volna be, s fűtülésen, sipoláson kívül nem hallhat senki semmit."

V. Opinion on Present Government and Its Strength.

Senki nem tudja, hogy erős- vagy nagyon gyenge a kormány ereje. Mindig vannak belső bajok, ezt mutatják az állandó személyi változások. Így például "mindenki tudja, hogy PARKAS Mihályt MOSZKVA-ban bezárták s nem régen még magasztalták az égig."

Arra számított otthon mindenki, hogy RÁKOSI-t is MOSZKVA-ban tartják TITÓ miatt, de aztán mégis visszaküldték még egy időre.

Népszerű emberről nem tud Matild, a hercegprimáson kívül.

A rendszernek a munkások szerint csak rossz oldala van,

/more/

mert az állandó félelmen kívül még az is nagy baj, hogy anyagilag sem lehet egy lépést sem előre tenni.

Azt mondják, hogy a sok új kórház építése is csak azt bizonyítja, mennyivel több a beteg ma Magyarországon mint régen.

Matild szerint igazi kommunista nem igen lehet Magyarországon, mert mindenki látja milyen sok a rossz oldala, igazságtalansága a rendszernek, de az anyagi előnyért, a kissé könnyebb életért sokan úgy tesznek, mintha kommunisták volnának, sőt az "egészen aljas lelkiületűek" képesek kis előnyökért másokat börtönbe, kényszermunkára juttatni.

A gyári párttitkár azelőtt asztalos volt a gyárban s a párttitkári munkára nem igen jutott ideje, nem is csinálta nagy kedvvel, most azonban, hogy önálló párttitkár lett s csak ezt kell csinálnia, mindenki fél tőle, olyan "rámenős" lett! A rendszert a besugárás útján tudják fenntartani, azt szokták mondani Matild ismerősei.

VI. Knowledge and Opinion of Exiles in the West.

Csak HORTHYról tud Matild. Tudja, hogy Portugáliában él s hogy "most már nagyon öreg lehet a Kormányzó Úr, biztos soha többet nem jön már vissza Magyarországra". HORTHYról csak tisztelettel hallott beszélni otthon családi körben.

A Nemzeti Bizottmányról nem tud Matild.

Ugy érzi, hogy az emigránsokat becsülik otthon, mert volt bátorságuk életveszély árán is kijutni a vasfüggöny mögül és saját erejükből új életet kezdeni valahol idegenben. Szerinte mindenkit szeretettel visszavárnak, ha majd újra szabad lesz az ország.

A nagy hazatérési propagandáról tud Matild, mert látta a híradóban a hazatértek több csoportját is. "Miféle emberek lehetnek, akik ebbe az országba visszakiváncsoznak, nem tudom elképzelni."

VII. Opinions on Current International Developments.

Otthon - még azok is, akik már elvesztették reményüket - nagyon sokat vártak a GENF-i konferenciától s bár csalódást is éreztek, látták az emberek azt is, hogy a Nyugat tényleg nem hajlandó megegyezni, míg az államok egész sora szolgaságban sinylődik.

/more/

Matild az otthoni változás külső jeleit abban látta, hogy SZTALINról egyszerre csak elkezdtek az emberek szabadon beszélni s "mindenkit nagyon megrázott a hír, hogy olyan rossz családból származik, s mindnyájunk édesapját, a nagy bölcs SZTALINT egyszerre csak feleséggyilkos póstarablónak nyilvánították..."

Matild hallotta, hogy a HRUSCSOV beszéddel indult meg a lavina s hogy erre fel történt RAJK rehabilitálása és GRÖSZ szabadonbocsátása. "Mint mondják, megszűntek a deportálások minden formában és közkegyelmet osztogatnak, jobbra-balra!"

Visszatérő hadifoglyokról azonban nem hallott semmit, volt nem egy barátnője kinek apjától tíz éve nem jött már semmi levél Szibériából, holott úgy tudják más foglyoktól, hogy él.

EISENHOWER rádióüzenetéről a gyári asszonyoktól hallott, kik azt is hozzáfűzték, hogy lesz háború, ahol az amerikaiak hidrogén és atombombákkal elpusztítják majd a Szovjetuniót.

ADENAUERről hallott Matild, úgy tudja, ő az, aki a német népet újra talpraállította, hogy elég erősek legyenek visszaszerezni elvesztett területeiket.

VIII. Hopes for the Future Organization of Hungary.

Matild szeme felcsillan, amikor egy esetleges eljövendő szabad Magyarországról beszél. "Az első vonattal vissza fogok menni véglegyenemmel együtt, ha megváltozik a világ otthon. Azt szeretném, hogy igazi demokrácia legyen, hisz a szegény magyar nép úgy megérdemelné ezt. A királyság azt hiszem már idejét multa intézmény lenne. Legyen jó, értékálló pénz, mert az is nagyon fontos!"

Matild gyakran hallotta az öregebb munkásoktól, hogy régen sokkal jobb volt az élet s volt a munkájuknak eredménye, egész jól tudtak félretenni keresetükből, nem úgy mint manapság.

Legyen magántulajdon újra, mert az ember azért gürcöl évekig, évtizedekig, hogy legyen végül is valami vagyona.

Mindent vissza kell adni, jogos, eredeti tulajdonosának, kivétel nélkül.

"Vissza kell szereznünk legalább olyan elcsatolt területeket, ahol magyar a lakosság, mert ilyen sok van."

Az Európa-i egyesülés gondolatáról nem tud.

/more/

IX. Opinion on Regime Radio and Press.

Járatta Matild a "Sport"-ot, ezt rendszeresen olvasta is, de ebben csak az általános sportdolgozók voltak bent. Nagy néha kézbevette a "Vas megye" című lapot is, de az "hazudott rakásra" így ennek nem szentelt időt. Többször olvasott például önkéntes belépőkről valamelyik TSZCS-be, holott mindenki tudja, hogy mi a valóság s hogy senki nem lép be a saját jószántából.

A KOSSUTH rádiót gyakran, naponta hallgatta a zenés adások miatt, kedvence a tánczene és a "Szív küldi szívnek, szívesen" műsora volt. A szombat esti kabarékat mindig hallgatta s szívből nevetett rajtuk, ebben a műsorban kedvence az ismert PEST-i conferencier KELLER Dezső volt.

Televíziós kísérletekről hallott valamit, de nem hiszi, hogy megvalósul, mert ha lesz is adás, ki tudja megvenni majd súlyos ezrekért a készüléket magának.

Matildnak 80C.- forintos "Népszuper" elnevezésű -emlékezete szerint 2+1 csüves rádiója volt.

End